

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 17/2018-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. júla 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojmíra Mamojku prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná konateľka a advokátka [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 10 Co 9/2017-75 z 25. júla 2017, a takto

r o z h o d o l :

Konanie o sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED] z a s t a v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 17/2018-14 z 23. januára 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky,

o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnóm súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“), a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ v 2. rade“ alebo spolu aj „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 Co 9/2017-75 z 25. júla 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti, ako aj z príloh k nej pripojených vyplýva, že návrhom doručeným Okresnému súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) 7. apríla 2016 sa sťažovatelia spolu s ďalšími žalobcami – [REDAKOVANÉ] (žalobca v 3. rade, pozn.) a [REDAKOVANÉ] (žalobca v 4. rade, pozn.) domáhali proti žalovanému [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalovaný“) určenia, že sťažovateľ v 1. rade je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], zapísanej na Okresnom úrade v Žiline, katastrálnom odbore, na [REDAKOVANÉ] ako [REDAKOVANÉ] – zastavané plochy a nádvoria s výmerou 168 m² (ďalej len „nehuteľnosť“), a to vo veľkosti ½ k celku, ako aj určenia, že nehnuteľnosť vo veľkosti ½ k celku patrí do dedičstva po neb. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „poručiťka“).

3. Okresný súd uznesením č. k. 41 C 149/2016-168 z 9. septembra 2016 konanie zastavil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania. V rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol, že na okresnom súde je od 29. decembra 2015 pod sp. zn. 13 C 576/2015 vedené konanie o vypratanie nehnuteľnosti a odstránenie stavby. Žalobu v tejto veci podal [REDAKOVANÉ] (v namietanom konaní v postavení žalovaného), a proti sťažovateľovi v 1. rade (v namietanom konaní v postavení žalobcu v 1. rade) sa domáha odstránenia časti oplotenia nachádzajúceho sa na nehnuteľnosti a vypratania i odovzdania tejto nehnuteľnosti žalobcovi. Toto konanie nebolo do rozhodnutia okresného súdu vo veci sp. zn. 41 C 149/2016 právoplatne skončené. Vzhľadom na tieto okolnosti okresný súd s poukazom na § 159 Civilného sporového

poriadku (ďalej aj „CSP“) upravujúceho prekážku litispendencie, namietané konanie podľa § 161 ods. 2 CSP zastavil. Okresný súd bol toho názoru, že v oboch konaniach je skutkový základ sporu odvodzovaný z tvrdenej existencie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. V namietanom konaní je predmetom sporu určovací žaloba podľa § 137 písm. c) CSP. Konanie o vypratanie nehnuteľnosti a odstránenie stavby je v zmysle § 137 písm. a) CSP žalobou o plnenie. Žaloba o plnenie tak zásadne tvorí prekážku litispendencie pre určovaciu žalobu. Právoplatným rozhodnutím súdu o povinnosti plniť je podľa názoru okresného súdu riešená aj prejudiciálna otázka existencie, resp. neexistencie práva či právneho vzťahu, z ktorého povinnosť vzišla, a to bez ohľadu na skutočnosť, že toto posúdenie nebude obsiahnuté vo výroku rozhodnutia. Žaloba o plnenie tak v zásade konzumuje žalobu určovaciu.

4. Krajský súd toto rozhodnutie okresného súdu uznesením č. k. 10 Co 9/2017-75 z 25. júla 2017 potvrdil.

5. Posúdenie všeobecných súdov sťažovateľa považujú za „*nesprávne, nelogické, ničím nepreukázané, v rozpore s právnymi predpismi a so zisteným skutkovým stavom*“. Dôvodí tým, že prekážka litispendencie nie je daná, ak chýba čo len jeden znak totožnosti vecí, pričom v ich veci nejde ani o rovnakých účastníkov konania, ani o rovnaký predmet sporu a otázku skutkových okolností považujú za otázku. V namietanom konaní na rozdiel od skôr začatého konania (kde je žalobcom [REDAKOVANÉ] a žalovaným je sťažovateľ), sú žalobcovia štyria. Podľa názoru sťažovateľov tak evidentne nie je daná totožnosť účastníkov konania. Keďže žalobu o určenie vlastníckeho práva a žalobu o plnenie nie je možné zamieňať, zjavne nie je daná ani totožnosť konania. V prípade skôr začatého konania žalobca odvodzuje svoje vlastnícke právo zo zápisu v katastri nehnuteľností, v prípade namietaného konania sťažovateľ odvodzuje svoje vlastnícke právo z úplne iných právnych skutočností. Správnosť tohto názoru opierajú o uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obdo 18/2009, v ktorom najvyšší súd uviedol, že v konaniach, v ktorých sa rozhoduje o nárokoch zo zmlúv o dielo na strane žalobcu, vystupuje iba jeden zo subjektov, ktorí sú v predmetnej veci

účastníkmi konania na strane žalovaného, a preto nemožno konštatovať, že ide o identitu účastníkov konania v obidvoch veciach.

6. Nesprávnosť rozhodnutia okresného súdu, ktoré bolo krajským súdom potvrdené, sťažovatelia vidia okrem uvedeného i v tom, že v katastri nehnuteľností je ako vlastník zapísaný žalovaný, sťažovatelia a žalobcovia v 3. a 4. rade tak nemajú nijakú možnosť domáhať sa svojho vlastníckeho práva než podať žalobu o určenie vlastníckeho práva. Iba na základe právoplatného rozhodnutia súdu o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je tak podľa ich názoru možné dosiahnuť zápis vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností v prospech sťažovateľa v 1. rade v podiele $\frac{1}{2}$ k celku spolu s určením, že ďalšia polovica patrí do dedičstva po poručiťke. V tejto súvislosti predostierajú názor, že ak by okresný súd v skôr začatom konaní dospel k záveru, že žaloba je neopodstatnená, keďže [REDACTED] [REDACTED] nie je vlastníkom predmetných nehnuteľností (pričom otázka vlastníckeho práva bude riešená ako prejudiciálna otázka), súd žalobu zamietne. Takýto rozsudok nebude podľa ich názoru spôsobilou verejnou listinou na zápis vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v prospech sťažovateľa v 1. rade v podiele $\frac{1}{2}$ k celku a rovnako nebude spôsobilým podkladom na to, aby na jeho základe prebehlo dodatočné dedičské konanie po poručiťke vo vzťahu k druhej polovici nehnuteľnosti.

7. Zastavením namietaného konania o určenie vlastníckeho práva tak s ohľadom na sťažovateľmi uvádzané skutočnosti došlo k porušeniu ich práv, a preto navrhujú, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy nálehom vyslovil, že napadnutým uznesením krajského súdu boli porušené ich v záhlaví označené práva podľa ústavy a dohovoru. Zároveň požadujú, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľom náhradu trov konania.

8. Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu v stručnosti vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr 56/2018 zo 16. februára 2018, ktorý bol ústavnému súdu doručený 20. februára 2018. Predseda krajského súdu uviedol, že z jeho pozície mu neprináleží posudzovať vecnú správnosť jednotlivých rozhodnutí krajského súdu. Predsedníčka senátu krajského súdu k veci uviedla, že na záveroch uvedených v sťažnosťou napadnutom

uznesení zotrúva. Zároveň dodala, že podľa jej názoru mali sťažovatelia vyžiť mimoriadny opravný prostriedok a podať voči rozhodnutiu dovolanie.

9. Ústavný súd podaním z 20. februára 2018 zaslal vyjadrenie krajského súdu právnej zástupkyňi sťažovateľov s možnosťou zaujatia stanoviska v lehote 7 dní od doručenia prípisu. K uvedenému stanovisku krajského súdu sa sťažovatelia vyjadrili podaním doručeným ústavnému súdu 8. marca 2018, v ktorom uviedli, že zotrúvajú na podanej ústavnej sťažnosti a dôvodoch v nej uvedených.

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

12. Ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie (uznesením č. k. III. ÚS 17/2018-14 z 23. januára 2018) získal z predloženého spisu okresného súdu vedomosť o tom, že sťažovatelia doručili okresnému súdu 14. novembra 2017 proti uzneseniu krajského súdu dovolanie, čo však ústavnému súdu zamlčali a túto skutočnosť mu ani dodatočne neoznámili.

13. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že môže uplatniť svoju právomoc v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Aj podľa stabilnej

judikatúry ústavný súd nie je oprávnený (z dôvodu neprípustnosti sťažnosti) poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom (*mutatis mutandis* I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

14. Ústavný súd taktiež judikoval, že ak o závažných procesných pochybeniach, ktorými sa porušujú aj niektoré zo základných práv alebo slobôd, je oprávnený a povinný rozhodnúť všeobecný súd na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov upravených v príslušnom procesnom poriadku, je prípustnosť konania pred ústavným súdom pred vyčerpaním týchto opravných prostriedkov vylúčená (*mutatis mutandis* IV. ÚS 10/02).

15. Keďže sťažovatelia napadli uznesenie krajského súdu popri sťažnosti podanej ústavnému súdu aj dovolaním podaným okresnému súdu, o ich uplatnenom mimoriadnom opravnom prostriedku prináleží konať a rozhodnúť najvyššiemu súdu ako dovolaciemu súdu. Tým je v tomto štádiu konania vylúčená v rámci princípu subsidiarity právomoc ústavného súdu. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04). Za takého stavu, že vo veci zároveň prebieha dovolacie konanie, by preskúmaním sťažnosti zo strany ústavného súdu došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014, IV. ÚS 146/08, IV. ÚS 420/2011). Takýto stav by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len obťažne odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu.

III.

16. Podľa § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevylučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Civilného sporového poriadku.

17. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

18. Podľa § 161 ods. 2 CSP ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

19. Vychádzajúc zo zistených skutkových okolností a citovaných zákonných ustanovení, ústavný súd konanie o sťažnosti v zmysle § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 161 ods. 2 CSP zastavil pre neodstrániteľný nedostatok podmienok konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júla 2018